

MARIȘ IOAN
(1936 – 2009)

Am auzit odinioară și mi-au rămas în memorie următoarele cuvinte care poartă transparența adevărurilor eterne: ”Îmi place să-i consider pe dascăli cavalerii luminării pe care iubirea de oameni îi apără și îi înalță”. Regret că unul dintre ei, cel evocat aici, nu-și mai poate înfățișa personal destinul cavaleresc, deoarece în urmă cu cinci ani s-a mutat la Domnul.

Dacă el nu mai poate spune și scrie EU încerc să-l suplinesc vorbind despre EL în calitate de soție și colegă în activitatea didactică, parteneră de viață și școală. Aș vrea să pot spune mult în cuvinte puține, așa că adopt un stil lapidar, chiar dacă acesta nu se potrivește evocărilor.

Deci: *Ce destin a avut?*

Cine a fost și ce a făcut? – acestea sunt întrebările care-și cer răspuns.

Pe scurt: *destinul* lui a fost de misionar neobosit în armata cavalerilor luminării. *A fost un OM integru* și a lucrat pentru oameni (elevi) atât cât l-au ajutat forțele fizice și intelectuale.

În detaliu: va urma o desfășurare sumară a etapelor unei existențe exemplare, văzută din exterior și cu o oarecare detașare (nu la persoana I-a singular) și apoi niște comentarii despre această existență. Pentru cine nu-l cunoaște, vreau să spun că a plecat în lume din satul Tătăraști, comuna Burjuc, județul Hunedoara, fiind al treilea dintre cei șapte frați ai unei familii modeste. Deși sfios și mărunțel, ca elev a fost premiant în fiecare an. A absolvit Școala Pedagogică din Deva în anul 1954 ca șef de promoție, cu premiul I pe școală și „Diplomă de merit” ce-i permitea să se înscrie la orice facultate fără examen. A ales MATEMATICA, deoarece mentorul său în școală a fost profesorul emerit Gheorghe A.Chiței – mare specialist în matematică, autor de manuale, metodici și culegeri de probleme.

Este lăudabil faptul că n-a uzat de diploma de merit, ci s-a înscris la examenul de admitere în facultate ca să poată obține de la început bursă, ocrotindu-și, astfel, familia. Absolvind Facultatea de Matematică din Timișoara a intrat în învățământ în toamna anului 1959, la Școala Generală Geoagiu. Tot atunci am ajuns acolo și eu, absolventă din același an a Facultății de Filologie din Cluj, ca profesor de Limba și literatura română.

Tineri, entuziaști, asemănători ca fire (temperament) și culoare, angrenați total în activitatea școlară, în mai 1961 ne-am căsătorit și în toamna aceluiași an (septembrie 1961) am fost transferați în interesul învățământului, iar nu la cerere, la Liceul teoretic din Cugir. În primii doi ani de învățământ am avut rezultate foarte bune: toți elevii noștri înscriși la admitere au intrat, în urma examenului la Liceul „Aurel Vlaicu” din Orăștie. În urma acestor rezultate, Inspectorul școlar ne-a transferat la

Cugir, la oraș și la liceu, unde, în urma unei inspecții dure, se impuneau schimbări. La început de drum în viața de familie, pentru noi, pasul acesta a fost o răsplată și un ajutor pe care l-am înțeles și l-am apreciat prin activitatea noastră de o viață în această unitate de învățământ. Aici ne-am pensionat amândoi.

Cei doi copii ai noștri, Florin-Ioan și Silvia-Ileana, au venit pe lume în 1967 și 1969. Ei ne-au adus numai bucurii și satisfacții în pregătirea lor pentru viață alături de noi, în casa noastră. Sunt absolvenți a câte două facultăți, sunt căsătoriți cu parteneri potriviți și serioși, trăiesc în armonie și ne-au dăruit șase nepoți, cărora le lipsește enorm bunicul pe care l-au iubit mult după cum și el i-a iubit.

De acum am să încerc să explic de ce a fost profesorul Ioan Mariș un cavaler al luminării. Încă de pe băncile școlii care plămădea dascăli a manifestat niște aptitudini definitorii pentru cariera didactică:

- era atras de matematică, inteligență rațională, devenind, prin aceasta, discipol al domnului profesor Gheorghe A. Chiței;
- scria frumos și corect, calitate valorificată de atunci la metodică în planurile de lecții de model, chiar pentru învățătorii mai bătrâni care veneau la perfecționare;
- avea talent la muzică – auzul muzical perfect i-a permis să învețe repede să cânte la vioară, muzicuța și acordeon.

În cei doi ani cât a stat la Geoagiu a fost voluntar pedagog de internat, locuind cu elevii pe care i-a îndrumat moral în formarea caracterului. La Cugir, și-a clădit, prin tot ceea ce a făcut zilnic la catedră, o reputație de profesor exemplar. A fost socotit pe drept cel mai bun profesor de matematică din județ. Eu îndrăznesc să afirm că a fost chiar mai mult. La concursurile din fiecare an pentru ocuparea posturilor de titulari sau suplinitori pentru matematică subiectele și baremurile de corectare erau făcute de profesorul Ioan Mariș, la cererea Inspectoratului școlar. În activitatea sa la catedră a impus tuturor claselor la care a predat, în special celor de matematică-informatică, „metoda și spiritul Mariș”, prin multă muncă, mult calm, multă răbdare, înțelegere părintească, bună dispoziție și umor. Iată despre ce este vorba:

1) Afișată în fața clasei trona formula: $M=T+E+E+E+E+E... \rightarrow \infty$ scrisă ca o lozincă mare, vizibilă; aceasta se traducea: matematica înseamnă teoria la care se însumează exercițiul tinzând spre infinit; în termeni creștini ea s-ar putea transpune astfel: mântuirea înseamnă „talant” plus efort până la Dumnezeu.

2) Testul săptămânal de două ore, aranjate prin orar, compacte, la sfârșitul săptămânii (vinerea și sâmbăta). Se pregătea din MATEMATICĂ, se corecta fără excepție până la următoarea oră (lunea), pe bază de barem-punctaj matematic, afișat pe tablă în ora testului, acoperit cu perdea și descoperit spre sfârșit. Subiectele testului se

primeau pe coli imprimare, multiplicat, în primele secunde ale orei sau îi așteptau pe elevi pe bănci; foi suplimentare se primeau în tăcere, la nevoie. Testul cuprindea: lecțiile din săptămână; capitolul repetat; o problemă de BAC din materia parcursă. Notarea era verificată de fiecare elev pe baza baremului dat. Testul devenea temă pentru prima oră din săptămâna următoare, când se confrunta cu testul corectat. Nu se acceptau incorectitudini sau greșeli de notare. Se lămuria orice neclaritate prin dialog calm între profesor și elevi, cu responsabilitate, imparțialitate, intransigență și exigență. Am explicat METODA care a dat rezultate deosebite. Dintre foștii elevi ai profesorului Mariș mai mult de 25 sunt profesori de matematică, printre ei și propriul său fiu, iar la aceștia se adaugă informaticieni-programatori și specialiști în automatizări și calculatoare, pe care nu i-am numărat niciodată. „Spiritul Mariș” se poate și nu se poate defini: el este implicat în toate și îți dă mulțumirea de a te vedea important, luat în seamă de cel care te îndrumă, formează și învață.

Chiar dacă în cursul vremii a avut multe alte responsabilități, precum director de liceu, de mai multe ori; responsabil al Catedrei de matematică; metodist la Casa Corpului Didactic – Alba; îndrumător de lucrări pentru obținerea gradelor didactice; corist și dirijor de cor etc., cărora le-a acordat atenția cuvenită, fără ezitare, având succese importante în toate aceste direcții, s-a remarcat printr-o adevărată vocație de dascăl, adică printr-o totală dăruire. A muncit enorm pentru a asigura elevilor săi cunoștințe temeinice. Prin întreaga sa comportare i-a atras pe elevi către matematică pe care le-a făcut-o dragă, nu ușoară. Acesta i-a fost țelul și l-a îndeplinit într-atât, încât aproape întreg efectivul claselor sale a intrat în învățământul superior din prima încercare.

Sunt convinsă că ar fi fost capabil și de activitate de cercetare științifică, însă aceasta i-ar fi pus în valoare doar propria persoană, pe cand el a dat societății matematicieni și caractere, neglijându-se pe sine.

Un capitol aparte în cariera sa didactică a fost perioada 1974-1977 în care a funcționat în Maroc ca profesor cooperant, predând matematică la liceu, în limba franceză. A fost o experiență interesantă și grea, dar frumoasă. Cunoașterea temeinică a matematicii mai mult decât a limbii franceze, responsabilitatea cu care se pregătea pentru lecții, corectitudinea și tactul pedagogic au făcut din el și acolo, în Africa, pentru elevii marocani, „le professeur aimé”. Etapa aceasta a fost benefică pentru întreaga familie. În ultimii doi ani fiind toți patru detașați în Maroc, am călătorit în fiecare vacanță prin Europa, copiii au învățat foarte bine limba franceză și ne-au rămas în suflet și în memorie imagini de neuitat. Acestea sunt cele care cred că ar fi trebuit spuse despre viața și activitatea didactică a profesorului Ioan Mariș.

La pensionare, în anul 1998, după 39 ani de „mucenicie” în domeniul matematicii, făcându-și bilanțul parcursului trăit a răspuns DA,

cu majuscule, următoarelor întrebări pe care le considera *condiții ale realizării*:

Ți-ai iubit profesia?

Ai lăsat discipoli?

Ai avut familie?

Ai avut și crescut copii?

Ai construit o casă?

Ai sădit un pom?

Ai înmulțit „talantul” pe care ți l-a dat Dumnezeu?

Valorificarea talantului este o ultimă strălucire a luminii spiritului său. Timp de 15 ani a format și dirijat corul catedralei „Adormirea Maicii Domnului” din Cugir cu care a efectuat 106 pelerinaje la mănăstiri și biserici monumente din întreaga țară. În aceste deplasări, însoțit uneori de părintele paroh Mircea Giurgea, corul participa activ la Sfânta Liturghie suplinind strana și cântând pricesne. Raporturile sufletești cu coriștii și credincioșii bisericii au fost de totală prețuire și cordialitate exemplară. Toți coriștii și părintele paroh i-au apreciat înțelepciunea și îndrumarea părintească. Cu toții i-au fost aproape în clipele petrecerii sale la Domnul, priveghindu-l cu emoție, împletindu-și glasurile cu lacrimile până în miez de noapte sub cupola de lumină a catedralei.

Aș dori să consemnez aici încă un eveniment special din existența sa de pensionar. Cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani, în vara anului 2006, ginerele nostru, Ioan (Jan) Nicolae, inginer, (filozof) și preot doctor în teologie, alături de fiica noastră i-a oferit în dar un pelerinaj în Grecia, la Athos, Muntele Sfânt al ortodoxiei. A fost un minunat prilej de trăire teologică, iluminare, energizare și meditație, alături de ginere și primul nepot, Ionuț, care-i poartă numele. Pe parcursul a două săptămâni a umblat călcând pe urmele sfinților, purtând un toiag de pelerin pe care-l păstrăm ca amintire din Grădina Maicii Domnului. De acolo s-a întors cu dorința de a citi Viețile Sfinților și a reușit acest lucru tot prin grija ginereului nostru.

Boala grea care l-a mistuit și l-a impuținat fizic n-a reușit să-l ținuiască la pat. Doar în trei zile înainte de a sfârși nu s-a mai putut scula. Cu trei săptămâni înainte, la Sfintele Paști, a fost chiar la biserică și a dirijat corul pentru ultima oară. Cuprins de har, după o viață și o misiune împlinită, spovedit, împărtășit și uns cu untdelemnul bucuriei, s-a mutat la Domnul în ziua de 14 mai 2009, între Paști și Rusalii, răstimp sfânt al trecerii la rai, conform credinței populare mărturisite și de coriștii săi.

Sunt multiple dovezi convingătoare despre calda prețuire și respectul de care s-a bucurat și se bucură în continuare profesorul și omul Ioan Mariș. În primul rând, este dreptul celor care l-au cunoscut de pe băncile școlii, foștii săi prieteni și colegi de la Școala Pedagogică din Deva, dintre care au participat și la înmormântare, Maria Toma-Damșa,

Ana Sasu, Zenaida Cojocaru, Minerva Ioniță, Traian Tămăsan, Aurel Ursu și Ioan Ferchean, să-și exprime gândurile și sentimentele.

Un ultim omagiu din partea colegilor de liceu i-a fost adus de profesorul Aurel Ursu, din Orăștie:

„Prea cucernici părinți,
Nemângâiată familie,
Întristați ascultători!

Ce moment greu și trist ne e dat să trăim acum, la sfârșitul anotimpului reînvierii naturii!

Greu pentru familie, care a pierdut stâlpul casei, lăsând în urmă un gol care nu va putea fi umplut niciodată, trist pentru noi toți care l-am cunoscut pe profesorul Ioan Mariș și am fost măcar o fărâmă de timp alături de cel care s-a stins din viață.

«Moartea, ca și soarele, nu pot fi privite fix, ne temem nu atât de moarte cât de amenințarea ei», spunea învățatul Horațiu.

În fiecare an, în fiecare zi, cad unii dintre noi:

«Căci toți se nasc spre a muri
Și mor spre a se naște».

Suntem de față, la acest trist eveniment, câțiva colegi ai răposatului, care am absolvit în anul 1954 Școala Pedagogică din Deva.

Peste exact trei săptămâni, sâmbătă, 6 iunie, ne întâlnim la Deva, pentru a marca cei 55 de ani de la absolvirea școlii. Va fi una din cele mai triste întâlniri, iar aceasta din cauză că la apelul care se va face nu va mai putea răspunde «prezent» șeful clasei, șeful de promoție, cel care cu firea lui blajină a inspirat multora dintre noi încredere și curaj, respect pentru învățătură, ajutându-ne în descifrarea tainelor matematicii, Ioan Mariș fiind apreciat de întregul corp profesoral al școlii și în mod deosebit de mentorul său, profesorul emerit Gheorghe A. Chiței.

După terminarea studiilor superioare, s-a dedicat profesiei de dascăl. Pentru el, profesorul n-a fost doar o slujbă, ci un apostolat, pentru că, pe lângă cunoștință și hărnicie, profesorului i se mai cere să aibă cinste, inimă și răbdare, să fie devotat carierei sale, să se jertfească pe sine.

Ioan Mariș s-a remarcat ca un dascăl de o deosebită valoare, caracterizându-l excepționala pregătire de specialitate și măiestria pedagogică, atașamentul față de școală și dragostea față de elevi. Având mari resurse spirituale, s-a dăruit școlii cu toată energia și convingerea, îndemnându-i pe învățăcei, între care și pe fiul său, să iubească matematica.

Lecțiile sale erau întotdeauna pline de miez și avea darul de a se face ascultat, nu cu amenințarea, ci cu mintea și cu sufletul, cu vorba chibzuită și cu tactul pedagogic însușit în anii de școală pedagogică.

Cu astfel de oameni, în Cugir s-a creat o adevărată școală de matematică.

Profesorul Ioan Mariș era dublat de o vastă cultură, fiind mulți ani director al Liceului din Cugir.

Cu frunțile îndurerate, colegii tăi și toți cei care te-au cunoscut și ți-au fost apropiați sunt astăzi aici, la acest trist eveniment, aducându-ți un ultim omagiu.

Dumnezeu să te așeze în lumea celor buni și dreți!

Adio, dragul nostru coleg!”

Reprezentând pe colegii de activitate didactică din Cugir, doamna profesoară Elena Szoppanyos publică în buletinul de informare „Curierul de Cugir” din decembrie 2009 – ianuarie 2010 articolul „*In memoriam prof. Ioan Mariș*”, al cărui conținut întărește imaginea celui evocat și cele mărturisite de mine în paginile de față.

A altă dovadă vie de prețuire și recunoștință față de profesorul și dirigintele Ioan Mariș este un eveniment onorant pentru toți cei implicați în înfăptuirea sa: este vorba despre „*Concursul de matematică Profesor Ioan Mariș*” pentru elevii de liceu care se desfășoară anual la Colegiul Național „David Prodan” (fostul Liceu teoretic) în fiecare lună mai, începând cu anul 2010. Evenimentul este cu adevărat onorant:

a) pentru școală și profesorii ei, pentru că în acest cadru a muncit cu dăruire profesorul model Ioan Mariș;

b) pentru foștii săi elevi și discipoli care sunt inițiatorii, organizatorii, înfăptuitorii și sponsorii concursului căruia țin să-i imprime „spiritul Mariș”, asigurându-se că desfășurarea lui, subiectele, corectarea și aprecierea lucrărilor, clasificarea și premiarea se vor face exact așa cum i-a obișnuit mentorul lor în toți anii de liceu, la fiecare sfârșit de săptămână.

c) pentru actualii elevi participanți care aleg angajarea la efortul pe care-l cere matematica în locul recreării de sâmbăta. Pentru ei este mai profitabil, deoarece pot să-și verifice abilitățile și cunoștințele de matematică într-o manieră diferită de cea de la clasă, întâlnindu-se cu alți profesori de matematică, oameni generoși și dispuși să-i premieze și material.

La desfășurarea concursului se realizează, an de an, o frumoasă simbioză între generații de dascăli de matematică și viitori matematicieni. Am fost invitată la prima ediție a acestui concurs (2010) pentru momentul premierii. A fost emoționant prin fiecare gest, fiecare clipă, fiecare element concret sărbătoresc: diplome, premii consistente, fotografiile, flori, bucurie autentică, cuvinte rostite din inimă. Am constatat cu emoție cât sunt de bogate roadele strădaniei de dascăl ale soțului meu: discipolii în matematică și conștiință îi calcă pe urme. Este neașteptat și încurajator să simți că își dau mâna în timpurile tulburi și precare de astăzi atitudini și

comportamente ca hărnicia în muncă, cinstea și corectitudinea, altruismul, dăruirea, devotamentul, prețuirea și recunoștința. Acestea au fost valorile profesorului Mariș și ale generațiilor de dascăli autentici dintotdeauna. Prin acestea se afirmă existențele exemplare care străbat țesătura deasă a timpului, la cernerea valorilor istoriei. Așa se lucrează la clădirea nemuririi, la eternizarea unui neam. În acest orizont, consider acest concurs o lecție de înaltă morală oferită generațiilor tinere.

Comunitatea cugireană și instituțiile albaiulieni în care a activat vin cu afirmări oficiale, prin documente și înscrisuri, să permanentizeze aprecierile de care s-a bucurat profesorul Mariș.

Consiliul Local al orașului Cugir i-a conferit, în anul 1993, la sărbătorirea atestării documentare a orașului, medalia-plachetă „Cugir 500”, care „s-a atribuit numai cetățenilor cu merite de excepție în dezvoltarea învățământului liceal, a culturii, a atitudinii civice și creștinești”. Citatul mi-a fost dictat de domnul inginer Voicu Aurel, pe atunci consilier cultural și apoi primar, care mi-a solicitat să scriu din partea dumnealui și următoarea frază, referitoare la profesorul Mariș: „Ținuta, mersul și atitudinea sa parcurgând străzile orașului erau permanent remarcate de concetățenii care îl salutau cu venerație”.

În 12 septembrie 2010, ziua sfințirii catedralei noastre, Î.P.S. Andrei Andreicuț, arhiepiscop de Alba, i-a acordat postmortem Diplomă „pentru cinstirea râvnei misionare pentru slujirea lui Dumnezeu și-a oamenilor”.

Comitetul parohial al aceleiași catedrale a hotărât recent ca în cazul așezământului cultural-social care s-a amenajat și se va finaliza în mai 2014, încăperea principală, destinată conferințelor, evenimentelor festive și repetițiilor corului, să poarte numele „Sala Ioan Mariș”. Plăcuța memorială este deja afișată în sală și, astfel, coriștii îl simt mai aproape pe primul lor dirijor.

Noi familia, și cei apropiați îi păstrăm o vie memorie, îl pomenim mereu cu mult drag, ca pe un exemplu de existență admirabilă și ca pe un cavaler al luminării prin credință, cultură și muncă.

A consemnat: prof. Marcela-Rodica Mariș, soție.